

Ett föregångsland och en föregångsregion för forskning och innovation

1. Föregångslandet Sverige

Moderaterna har höga ambitioner och mål. Vi vill att Sverige ska vara ett föregångsland. För att nå dit måste Sverige ha en tydlig och långsiktig strategi för lifescience. Det behövs en tydlig fokus på behovet av samverkan mellan industri, hälso- och sjukvården samt akademien för nya innovativa produkter och tjänster för framtidens hälsa. Dessutom behövs en utökad samverkan mellan närings- och forskningspolitiken.

Lars Hjalmered, högskole- och forskningspolitisk talesperson, presenterar här en agenda med fem åtgärder som Moderaterna ska driva för ett mer innovativt Sverige och för en bättre samverkan mellan näringsliv och forskning. Martin Andreasson, regionråd för Moderaterna i Västra Götalandsregionen, avslutar sedan rapporten med ett antal områden där näringsliv, högskola och Västra Götalandsregionen kan samverka för ett aktivt Life Science-kluster i anslutning till NU-sjukvården.

2. Svensk innovation kan bli världsledande

Sveriges satsningar på forskning och vår politik för företag och innovationer gör att vi står väl rustade i den allt hårdare internationella konkurrensen. I internationella undersökningar rankas Sverige högt: World Economic Forum har i sin senaste Global Information Technology Report (2009-2010) för första gången satt Sverige i topp när det gäller konkurrenskraft och möjligheter till följd av god IT-miljö (Networked Readiness Index). EU-kommissionens European Innovation Scorecard placerar Sverige på en förstaplats i hela EU när det kommer till innovationsförmåga. Eurostat lägger därtill Sverige i topp när det kommer till FoU-satsningar som andel av BNP (2008).

2.1 Rekordstora anslag

Vad gäller forskningssatsningar ligger Sverige också i täten efter alliansregeringens satsningar. Totalt handlar det om 15 nya miljarder kronor fram till 2012. Bara ökningen som tillfördes under 2009 är större än hela reformens ram för fyra år under den förra socialdemokratiska forskningspropositionen. Totalt är satsningen på svensk forskning större än summan av alla forskningspropositioner under åren 1994-2006. Vid internationell utblick är det bara Kina och Singapore som gör motsvarande satsningar på forskningen.

2.2 Branschen förändras

Astra Zeneca meddelade i mars att ett omfattande sparpaket väntade. Det meddelades att läkemedelsföretagets verksamhet i Lund skulle läggas ned. Totalt drabbas 900 anställda innan år 2011 utgång. Astra Zeneca har drygt 9 000 anställda i Sverige, varav 6 000 i Södertälje. Stora enheter finns även i Mölndal, med 2 300 anställda, och Lund, med 900 anställda och Umeå med 150 anställda.

Men att Astra Zeneca stänger i Lund är inte en isolerad företagshändelse. Det är snarare ett signum för branschen som successivt minskat antalet anställda inom de forskande läkemedelsföretagen med 6 208 personer under perioden 2005 – 2009. Mindre än 10 procent av de större 40 bolagen planerar att öka antalet FoU-jobb i Sverige. Samtidigt planerar hälften av bolagen att öka FoU-verksamhet i så kallade låglöneländer. Nästan hela ökningen av FoU-investeringar i de 20 största svenskägda multinationella företagen under perioden 1995-2005 skedde utomlands.

Hälsovårdsrelaterade bolag sysselsätter cirka 40 000 personer i Sverige. Det är en bransch som genererar förhållandevis stora årliga intäkter och utgör landets fjärde största nettoexportör. Läkemedelsföretagen satsar cirka 15,3 miljarder kronor i forskning och utveckling i Sverige varje år.

Läkemedelsindustrin är en forskningsdriven och i hög grad reglerad industrigren, både på nationell och på EU-nivå. På efterfrågesidan är läkemedelsindustrin speciell i det att – för receptbelagda läkemedel - slutanvändaren inte är beslutsfattare, utan det är i normalfallet läkaren och i vissa medlemsländer apotekaren. Inte heller är det slutanvändaren som bär huvuddelen av kostnaden, utan den större delen av kostnaden bärs av nationella sjukvårdssystem, med eller utan inslag av försäkringslösningar. Det är därför uppenbart att utformningen av nationella regleringar och bestämmelser spelar en avgörande roll för den miljö i vilken industrin verkar - mer än för de flesta industrigrenar.

2.3 En central gren i Europasamarbetet

Samtidigt har EU i allt högre grad kommit att påverka läkemedelsindustrin, trots att hälsovård generellt inte är en EU-kompetens (medan folkhälsa är det). Det finns flera exempel: Inrättandet av den europeiska läkemedelsmyndigheten EMEA; hela *life science*-sektorns roll i de senare ramprogrammen för forskning; initiativet IMI som strävar efter att i offentlig-privat samverkan undanröja hinder för europeisk forskande läkemedelsindustri. Frågor om stärkande av EU:s förberedelser för kommande pandemier har rests vid ett flertal tillfällen, främst i samband med utbrott av typen SARS och fågelinfluensa.

Många grundtankar och mål i Lissabonstrategin för tankarna till det som läkemedelsindustrin har uppnått: industrin har blivit en central gren i strävandena att skapa ett EU som är en framgångsrik kunskapsdriven ekonomi, oavsett vid vilket årtal det sägs att detta mål ska vara uppfyllt. Men tätpositionen har över tid urholkats till förmån för USA.

Vi menar att en förbättrad situation för samverkan mellan läkemedelsindustrin, universitet och sjukvård kan återskapa både en tätposition och skapa stora värden för patienter, länders och EU:s ekonomi och för europeisk spetsforskning i allmänhet, samt bidra till målet om en sjukvård i världsklass.

Sverige har en utomordentlig möjlighet att ytterligare befästa och utveckla vår ledande ställning då det gäller nyttovärdering av läkemedel.

3. Vad har regeringen gjort?

Fram till idag har alliansregeringen gjort åtskilligt för att främja näringslivet i allmänhet och lifescience-sektorn i synnerhet. 172 åtgärder har gjorts för att skapa jobb i fler och växande företag. Insatserna ligger främst inom området för skatter och sociala avgifter. Uttaget av sociala avgifter kommer att vara cirka 30 miljarder kronor lägre år 2010 jämfört med 2006 och totalt har företagskatter sänkts med närmare 50 miljarder. Några exempel:

- **Bolagsskatten** sänktes från 28 procent till 26,3 procent år 2009. Sänkningen har gjorts för att stärka tillväxten, förbättra förutsättningarna för investeringar i Sverige och för att främja redovisning av skattemässiga överskott i Sverige.
- **Förmögenhetsskatten** har slopats. Insatsen har ökat tillgången på riskkapital för små och medelstora företag. När etablerade entreprenörer och affärsänglar satsar kapital i nya idéer bidrar de också med kompetens som kan vara bra för utvecklingen av det nya företaget.
- Förbättringar har genomförts av de s.k. **3:12-reglerna**, dvs. beskattningsreglerna för delägare i fåmansbolag, i princip årligen under mandatperioden. Dessa förbättringar har skapat bättre möjligheter att anställa fler och investera mera, då skattetrycket har minskat betydligt i dessa företag. Dessutom har fler företag fått möjligheten att använda sig av enkla schablonregler

Regeringen har även presenterat en forskningsproposition som var större än de tre tidigare och mer än dubbelt så stor än föregångaren från 2004. Det är av avgörande betydelse om vi vill behålla vår konkurrenskraft. Forskning inom medicin, hälso- och sjukvården spelar en avgörande roll för att hitta nya behandlingsmetoder och botemedel mot svåra sjukdomar. Nedan finns exempel på reformer och satsningar:

- Regeringen har gjort tillskott på **1 miljard nya pengar** årligen till medicinsk forskning
- Lund lyckades i hård internationell konkurrens få **ESS-anläggningen**, synkrotronljussättning, som läkemedelsbolag kan ha nytta av. Det kommer att bli Sveriges största och modernaste forskningsanläggning och locka hit forskare från hela världen
- Regeringens avveckling av Apoteksmonopolet väntas främja lifescience-sektorn genom **ökad konkurrens** mellan apoteken.
- Regeringen har lagt fram en läkemedelstrategi för att **säkra god försörjning** av läkemedel i Sverige
- Regeringen har **tillsatt en delegation** för klinisk forskning, ska fungera som forum mellan forskningen, sjukvården och privata bolag. Det är viktigt att det sker ett ökat närmande mellan det offentliga och privata inom forskningen.

4. Nästa steg för lifescience-sektorn

Målet för den svenska forskningspolitiken är att "Sverige ska vara en ledande forskningsnation, där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet". För att nå dit behövs det resurser till forskning, att pengar till forskning fördelas utifrån kvalitet, och värna såväl lärosätena som den enskilda forskarens frihet och oberoende. Allt detta har regeringen under mandatperiod åstadkommit men nu är det dags att ta ytterligare steg och genom ett utökat samarbete mellan närings- och forskningspolitiken.

4.1 Avdragsrätt för FoU-investeringar

Forsknings-satsningar är bland det viktigaste Sverige kan göra för att främja innovationer och stärka konkurrenskraften. I många andra länder finns särskilda skatteincitament för forskning och utveckling. Vi vill därför se över de svenska skattereglerna för forskning och utveckling.

Vad gäller svenska förhållanden kan konstateras att de offentliga och privata satsningarna till FoU uppgår till nästan fyra procent av BNP, vilket är oerhört bra vid internationella jämförelser. Om de svenska företagen ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen behöver FoU-investeringarna vara fortsatt höga. Av de privata satsningarna på FoU är dock de stora företagen helt dominerande. Svenska små och medelstora företag har däremot idag relativt lite FoU inom sin verksamhet, även när man jämför med samma typer av företag i andra industriländer. En FoU-rabatt skulle kunna vara viktig som komplement till andra villkor under den tid en produkt utvecklas och kommersialiseras. En sådan översyn bör speciellt beakta hur skatteincitament kan utformas för att stimulera till forskning och utveckling.

4.2 Forsknings och innovationsråd

Pengar till svensk forskning är alltför fragmenterat och regeringen har behov av en funktion av forskningsanalys och forskningsstrategi. Vi vill därför se över möjligheten att inrätta ett forsknings- och innovationsråd under regeringen så att ett helhetsgrepp tas om forskningsfrågorna. Ett sådant skulle kunna bistå med kvalitativa underlag för strategiska vägval inom forskningspolitiken.

Dagens forskningsråd kan bli bättre och samordningen mellan de olika departementen behöver utvecklas. I dag är lifescience ett område som riskerar att hamna mellan näringsdepartementet och utbildningsdepartementet. En väg är att ha ett forsknings- och innovationsråd.

Rådet skall ha som uppdrag att löpande utvärdera den svenska forskningspolitiken, exempelvis se över hur de föreslagna strategiska satsningarna inom medicin, teknik

och klimat faller ut. Vidare ska rådet ha i uppdrag att göra analyser av omvärlden för att slå fast hur väl Sverige står sig i konkurrensen gentemot andra länder - med målet att lyfta Sverige som kunskapsnation. Rådet fyller därmed både en roll som utvärderare och en roll som rådgivare åt regeringen.

4.3 Förenklad expertskatt

Med en klokt utformad expertskatt har svenska företag möjlighet att rekrytera kompetent personal. Det rör sig ofta om forskare och expertskatten är därmed betydelsefull för forskning och innovationer. Men de befintliga reglerna har kritiserats, främst för bristande förutsebarhet, att de är byråkratiska och att handläggningstiderna är långa. Vi vill därför att expertskatten ses över i syfte att förenkla den.

Expertskatten infördes 2001 för att förbättra Sveriges möjligheter i konkurrensen om den mest kvalificerade arbetskraften och för att göra Sverige mer intressant för etablering av huvudkontor och forskningscentra. Expertskatten förutsätter en ansökan till Forskarskattenämnden som beslutar om reglerna ska vara tillämpliga i varje individuellt fall med utgångspunkt från individuella förhållanden. Eftersom varken arbetsgivare eller arbetstagare med säkerhet kan räkna med skattelättnaden i samband med att en anställning i Sverige övervägs kan det ifrågasättas om syftet med de nuvarande reglerna har uppnåtts.

Vi är av den fasta övertygelsen att företag lokaliserade i Sverige behöver kunna attrahera kompetent personal från andra länder för att vara konkurrenskraftiga. Det finns därför goda skäl se över expertskatten i syfte att förenkla den. En möjlig väg är att efter mönster av t ex det danska systemet skapa ett smidigare system med större förutsebarhet.

4.4 En konkurrenskraftig bolagsskatt

För att göra det mer lockande att investera och gå från idé till innovation till produkter i Sverige vill vi säkerställa att bolagsskatten är konkurrenskraftig. Vid företagsetableringar är bolagsskatten en viktig komponent i övervägandet och där ska inte Sverige avvika i relation till jämförbara länder.

Trots att Sverige är ledande inom forskning och innovation är det ingen garanti för att framgången sker just här i form av nya företag, konkreta produkter eller förbättrade tjänster. Inom lifescience-sektorn söker företag länder med bra forskning, därefter är det inte ovanligt att man undersöker skattevillkoren för företaget och dess medarbetare. Rätt nivå på bolagsskatten stärker den svenska skattebasen och gör det mer förmånligt för företag att behålla vinster i landet.

4.5 Kompetensförsörjning

Tillgång till väl utbildad personal är avgörande för lifescience sektorn i Sverige, men också för svensk sjukvård. Hälso- och sjukvården är en central del av vårt välfärdssamhälle. Vi vill därför följa att branschen klarar kompetensförsörjning. Särskilt tydligt är detta för läkaryrket. Vi vill därför säkerställa att Sverige får fler verksamma läkare under nästa mandatperiod.

En god sjukvård med hög tillgänglighet och hög kvalitet utgör en betydande resurs för hela svenska befolkningen. Att klara vårdens behov av sjuksköterskor, läkare och andra viktiga yrkeskategorier är avgörande för att kunna tillhandahålla en god vård. Kompetensförsörjningen är avgörande även för lifescience sektorn. Ofta rör sig personer mellan anställningar inom vården och i näringslivet. Vi vill därför följa att hela lifescience sektorn, offentliga och privata aktörer, klarar sin långsiktiga kompetensförsörjning.

Det finns skäl att särskilt lyfta behovet av läkare. Under mandatperioden har regeringen ökat antalet utbildningsplatser på läkarutbildningen med 25 procent för att trygga kompetensbehovet. Läkarutbildningen har i varje budget, 2006-2010, fått fler platser tilldelade. Snart väntar dessutom stora pensionsavgångar - nästan varannan läkare är 50 år eller äldre. Fler läkare i Sverige möjliggör en expansion av lifescience sektorn, vilket i sin tur ökar incitamenten för att fler läkare att välja att forska efter sin utbildning.

5. Föregångsregionen Västra Götaland

Moderaterna i Västra Götalandsregionen har ambitionen att Västra Götaland ska bli en frontregion i internationella forskningssammanhang och erbjuda en forskningsmiljö som lockar till sig de bästa forskarna.

Västra Götalandsregionen stödjer direkt och indirekt forskning och utbildning vid universitet och högskolor i Västra Götaland med nästan en miljard kronor årligen. Huvuddelen av detta forskningsstöd är riktat mot medicinsk vetenskap. Det är viktigt att hälso- och sjukvården ses i sin helhet som en plattform för forskning, utveckling och utbildning. Det är också viktigt att Västra Götalandsregionens egna medel för forskning och utveckling, främst inom hälso- och sjukvårdens område, används strategiskt och i nära samråd med verksamheterna. Särskilt bör professionerna uppmuntras till tvärvetenskaplig och tvärprofessionell forskning.

Moderaterna har därför i sitt valmanifest lovat att verka för Västra Götalandsregionen tar ett tydligare grepp på sitt forskningsstöd för att både skärpa upp kvaliteten och satsa på forskning i anslutning till såväl de lokala högskolor som Göteborgs Universitet.

Kunskapen och forskningen kring Life Science är av hög kvalitet i Västra Götaland och vi menar att det finns stor potential för regionen att bli världsledande i utvecklingen av nya teknologier. Moderaterna kommer därför att på regional nivå verka för att ytterligare utveckla samverkan mellan offentlig och privat forskning och skapa goda förutsättningar för kapital- och kompetensförsörjningen.

5.1 Satsa på forskning i NU-sjukvården

I moderaternas vision för NU-sjukvården vill vi ge ytterligare möjligheter till de separata sjukhusenheterna att specialisera sig och utvecklas skall specialiseras och utvecklas i sina respektive profiler. En förutsättning för detta är att profiler också följs av forskning-, utveckling och utbildning i samverkan med den akademiska världen. Här är samverkan med den akademiska världen en förutsättning.

Det bedrivs redan i dag framgångsrik forskning i NU-sjukvården, till exempel drivs ett framgångsrikt samarbete med Karlstad Universitet kring forskning om psykiska sjukdomar. Samarbetet med Högskolan i Väst bör också stärkas ytterligare, vilket är viktigt ur ett kompetensförsörjningsperspektiv.

En stärkt forskning inom sjukvården i Trestadsområdet innebär också ökade möjligheter för fristående life-science företag att etableras i området.

5.2 Stärkt kompetensförsörjning

Västra Götalandsregionen behöver som arbetsgivare långsiktigt ha starkare fokus på kompetensutveckling och personalens vidareutbildning. Nya krav och en snabb teknikutveckling inom sjukvårdens område innebär att alla våra medarbetare måste uppmuntras till kompetensutveckling.

Sjuksköterskors möjlighet till ekonomiskt stöd under utbildningen till specialistsjuksköterska är ett sätt att få fler att vidareutbilda sig. De nuvarande villkoren stimulerar tyvärr inte till vidareutbildning. Med tanke på rekryteringsbehov och rättviseperspektiv borde ett liknande system som läkarnas ST-system införas och vara modell för den ekonomiska ersättningen vid sjuksköterskornas specialistutbildning i Västra Götalandsregionen.

I Trestadsområdet blir stärkt kompetensutveckling och försörjning ett viktigt samarbetsområde mellan NU-sjukvården och Högskolan i Väst.

I förlängningen kan NU-sjukvården och Högskolan i Västs bli ett föregångsexempel i Sverige med att utveckla nya och alternativa karriärvägar för bland annat sjuksköterskor som vill utvecklas i sin yrkesroll – samtidigt som vi hittar nya sätt att bättre tillvarata deras kompetens.

5.3 Ta till vara på personalens innovationer

Vårdpersonalen är idérik och kreativ. Många har enastående lösningar på praktiska problem som de stöter på i det vardagliga arbetet. De hittar behov som medicinteknikbolagen har svårt att upptäcka. På nästan varje avdelning har man sina egna knep för att göra arbetet så smidigt som möjligt. Tyvärr stannar dessa innovationsmöjligheter många gånger på idéstadiet eftersom det idag inte finns ett enhetligt system i Västra Götalandsregionen för att fånga upp personalens idéer.

För att inte goda idéer och goda medarbetare skall gå sjukvården förlorade kommer Moderaterna låta ta fram förslag till sätt att stödja och tillvarata personalens initiativ genom en särskild innovationsavdelning, som ett led i att stärka ett innovativt klimat och en ökad delaktighet för personalen inom sjukvården. På det sättet hoppas vi få en struktur där goda idéer i sjukvården kan spridas vidare och kommersialiseras.

5.4 Öppna upp för fler aktörer genom utmaningsmöjligheter

Västra Götalandsregionen införde under 2009 ett vårdvalsystem i Västra Götalandsregionen som innebär att alla invånare fick rätt att själv välja vilken vårdcentral man skulle tillhöra. Detta innebar förutom stärkt makt för patienten också att ca 60 nya vårdcentraler etablerats i regionen.

Moderaterna vill öka möjligheterna ytterligare för nya aktörer att starta upp vårdverksamheter, bland annat genom att införa en så kallad utmaningsmöjlighet, vilket innebär att vårdgivare i alternativ drift skall ha möjlighet att "utmana" regionen på driften av en särskild verksamhet. Västra Götalandsregionen skall då antingen lägga ut verksamheten på upphandling eller ta fram ett vårdvalssystem för verksamheten, eller motivera varför verksamheten skall finnas kvar i egen regi.

5.5 Vårdval inom fler områden

Vårdvalssystemet inom primärvården har slagit ut väl i Västra Götaland och nästa steg blir att ge patienterna möjlighet att välja vårdgivare också inom andra områden.

Det kan till exempel handla om sjukgymnastik, arbetsterapi och logopedi, men också specialistsjukvård som öppenspsykiatri.